

Elvis Bačac
Marčana 382, 52206 Marčana
Mob: +38598261154
e-mail: elvis.bacac@pu.t-com.hr

ISTARSKA ŽUPANIJA
Upravni odjel za gospodarstvo
Flanatička 29
52100 Pula
e-mail: gospodarstvo@istra-istria.hr

PREDMET: Rudarsko-geološka studija potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama Istarske županije, veljača 2013. godine

Primjedbe, mišljenja i prijedlozi

RG Studija, Poglavlje 1. UVOD, Str.1 i 2

“Uvažavajući ograničenja kao što su zaštita arheoloških prostora, vodozaštitna područja, nacionalni parkovi, vrijedna agrarna tla, zaštićene šume i dr., a vodeći računa prvenstveno o neobnovljivosti mineralnih resursa i njegovom racionalnom korištenju, što je i zakonska obveza, izrađuje se karta tzv. ograničene potencijalnosti mineralnih sirovina u kojoj su uvažena sva ograničenja proizašla iz zakonskih propisa i prostorno-planske dokumentacije. Analizom te karte u mogućnosti smo predvidjeti slobodne prostore na kojima nema interesa ostalih korisnika prostora, a na kojima postoje prostori za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.”

Gledajući kartu iz priloga 4 Studije te slike 7.10-7.14 na str. 344-348 poglavlja 7 malo su nejasni ili neusuglašeni kriteriji ograničene potencijalnosti tj. određenje slobodnog prostora na kojima nema interesa ostalih korisnika prostora. Na primjer Batvači, Golubovo, Mednjan, Stancija Menegheti, meni bliska izdvojena građevinska područja općine Marčana, Kacana, Klarići, Orlići, Balići, Kuftići i bezbroj drugih mjesta i naselja se nalaze u zoni geološke potencijalnosti iz čega proizlazi da su to slobodni prostori na kojima, zanimljivo, ne postoji interes ostalih korisnika prostora iako su to sve redom građevinska područja većinom trajno nastanjena. Autor studije je koristio kartografski prikaz 1 PPIŽ-a na kojem nisu ucrtana sva građevinska područja Istarske županije. Time je i sama analiza potencijalnosti mineralnih sirovina u poglavlju 7 upitna. Autor je trebao uzeti u obzir sva građevinska područja neovisno o njihovoj veličini za što je trebalo proučiti prostorne planove svake općine.

RG Studija, Poglavlje 5. PREGLED MINERALNIH SIROVINA, Str. 80

“Eksploatacijsko polje Marčana ucrtano je u prostorni plan općine Marčana, a donošenjem novog prostornog plana Istarske županije to će biti jasnije definirano s obzirom na tumačenje glede susjednog EP Marčana I s kojim je zahvaćalo jedan istražni prostor na kojem su obavljena istraživanja temeljem kojih su proračunate rezerve arhitektonsko-građevnog, tehničko-građevnog kamena, te karbonatne sirovine za industrijsku preradu.”

Malo pretenciozna izjava s obzirom da je studija izrađena u veljači 2013. godine a trenutno u siječnju 2014. godine još nije ni objavljena javna rasprava za izmjene i dopune PPIŽ-a. PPO Marčana nema ucrtano eksploatacijsko polje Marčana već ima ucrtanu površinu za iskorištavanje mineralnih sirovina - eksploatacijsko polje koja se poklapa sa bivšim istražnim prostorom na tom području na kojem su riješenjima Ministarstva gospodarstva odobrena dva eksploatacijska polja - Marčana i Marčana I gdje je suprotno odredbama PPIŽ-a i PPO Marčana trenutno u postupku odobrenje eksploatacije na oba dva eksploatacijska polja iako je na tom području dozvoljena relizacija samo jednog eksploatacijskog polja.

U istom poglavlju krivo su identificirani eksploatacijsko polje Marčana te stari kamenolomi nazvani Marčana I i Marčana II. Marčana I se nalazi izvan granica eksploatacijskih polja Marčana i Marčana I dok se stari kamenolom nazvan Marčana II nalazi unutar eksploatacijskog polja Marčana.

RG Studija, Poglavlje 5. PREGLED MINERALNIH SIROVINA, Str. 196

“Ležište karbonatne sirovine za industrijsku preradu Marčana i nalazi se u Istarskoj županiji, općina Marčana. Smješteno je oko 13 km sjeveroistočno od Pule, i oko **4 km jugoistočno od Marčane.**”

Poprilično netočni navod autora Studije. Naime eksploatacijsko polje Marčana I tj. ležište karbonatne sirovine nalazi se točno 1240 m od jugoistočnog ruba građevinskog područja naselja Marčana. Slučajna ili namjerna greška?

RG Studija, Poglavlje 7. ZAKLJUČAK S OSVRTOM NA MOGUĆNOSTI ISKORIŠTAVANJA MINERALNIH SIROVINA, Str. 315

“Osnovna načela dugoročnog razvitka hrvatskog gospodarstva su [35]:

1. Maksimiziranje dodane vrijednosti”

Str. 319

“Arhitektonsko-građevni kamen predstavlja jednu o najvrijednijih nemetalnih mineralnih sirovina u RH čija je eksploatacija dosta specifična. Osnovne karakteristike eksploatacije arhitektonskog građevnog kamena u Hrvatskoj su:

- relativno veliki broj eksploatacijskih polja;
- relativno mala ulaganja u objekte prerade (kamene ploče, kamena galanterija i ostali oblici prerade za krajnju potrošnju);”

Veliki broj eksploatacijskih polja? Županijska razvojna strategija Istarske županije za razdoblje 2011-2013 navodi nedovoljnu razinu proizvodnje AG kamena. Kontradiktorno. Čemu otvarati nova eksploatacijska polja ako ih ima relativno veliki broj? Je li moguće povećati proizvodnju na postojećim? U Studiji nema odgovora na ova pitanja.

Maksimiziranje dodane vrijednosti je osnovno načelo hrvatskog gospodarstva. S druge strane imamo relativno mala ulaganja u objekte prerade. Otvaranje novih kamenoloma gdje se većina sirovine izvozi direktno na inozemna tržišta umjesto prerade i izvoza gotovog proizvoda. Dugoročnost i maksimiziranje iskorištavanja mineralnih sirovina uz veću ekonomsku korist za lokalno ali i hrvatsko gospodarstvo. Uz manje eksploatacijskih polja moguće je proizvesti veće ekonomske učinke. Mehanizme za izobrazbu i ulaganja u objekte prerade treba uvrstiti u gospodarsku strategiju Istarske županije. Kamenoklesarska škola u Istri!?

Autor Studije je Hrvatski geološki institut. Vidljiv je jako pozitivan i veliki zagovarački stav autora u korist eksploatacije mineralnih sirovina. Razumljivo s obzirom na struku autora. Poteškoće lokalnog stanovništva na lokacijama postojećih ali i budućih kamenoloma se uvijek nastoje opravdati velikim civilizacijskim potrebama za sirovinama i velike koristi od eksploatacije istih.

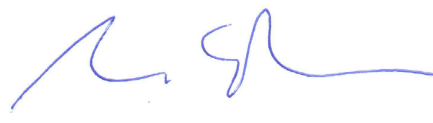
Iako se na više mjesta u studiji spominje krajobraz i vizualna degradacija prostora kamenoloma te uvodi i mjera vizualne zaklonjenosti kopova kao novine u prostornom planiranju malo se preporuka daje kako riješiti taj problem. PPIŽ preporučuje podzemnu eksploataciju no ne i propisuje. Podzemna eksploatacija trebala bi imati prioritet a tek onda ako nije tehnički izvediva mogla bi se razmatrati površinska eksploatacija te njezin veliki utjecaj na krajobraz. Nigdje se u Studiji ne navode negativni gospodarski utjecaji krajobrazne degradacije. Jedna od najvećih atraktivnosti pojedine lokacije je njezin pogled. Samim time su lokacije s pogledom na more skuplje od ostalih. Lokacija s pogledom na kamenolom i radne strojeve višestruko gubi na vrijednosti. Brdske je kamenolome nemoguće sakriti sadnjom drveća na rubovima kopova kako se to obično navodi automatizmom u gotovo svim studijama vezanim za površinske kopove pogotovo ako se radovi izvršavaju na kotama razlika 30 ili više metara. Takvih stabala na lokacijama u Istri gotovo da i nema a njihovo možebitno sađenje i rast trajali bi dulje od same eksploatacije. Naša je obveza kao zemlje potpisnice Konvencije o europskim krajobrazima da zaštitimo vrijedne krajobrase za nas ali i za buduće generacije, za lokalno stanovništvo ali i za europske narode i čitavo čovječanstvo.

Stanovništvo trpi štete zbog života u blizini kamenoloma. To je problem kojega treba priznati te ga pokušati realno sagledati i riješiti. Ekonomska dobit eksploatacije nije upitna ali ju treba i pravilno raspodijeliti među svim sudionicima u eksploataciji. Lokalno stanovništvo je aktivni sudionik u eksploataciji i takvim ga treba i smatrati te zaštititi.

Sudjelovanje javnosti treba omogućiti u svim fazama donošenja odluka o eksploataciji mineralnih sirovina. Time se može u najranijoj fazi utvrditi suprotavljeni interesi u prostoru. Njih treba prvo uskladiti prostornim planom kao temeljem za daljnje aktivnosti u postupku eksploatacije mineralnih sirovina. Pojavnost sirovine u prostoru ne podrazumijeva automatski i njenu eksploataciju.

Nigdje u Studiji ne navodi se projekcija novih tehnologija u eksploataciji mineralnih sirovina. Neke lokacije danas možda nisu pogodne za eksploataciju zbog velikog utjecaja na krajobraz te ih ne treba dopustiti no razvojem tehnologije njihove će reaktivacija biti moguća u budućnosti. Time se mogu sačuvati neke od lokacija budućih eksploatacijskih polja.

3. siječanj 2014. godine

Elvis Bačac